

DOI: 10.33663/1563-3349-2023-34-316-325

УДК 347.99-028.27(477)

О. О. ЮЩЕНКО,
кандидат юридичних наук*
ORCID: 0000-0001-7238-5286

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПОДАЛЬШОЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУДОЧИНСТВА У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ОСОБИ НА СУДОВИЙ ЗАХИСТ

У статті висвітлюються основні напрями цифровізації конституційного судочинства у контексті забезпечення конституційного права особи на судовий захист, розглядаються основні типи цифрових систем у судочинстві, проводиться аналіз кожної з таких систем та надаються рекомендації щодо їх подальшого вдосконалення та впровадження в Україні. Особливу увагу приділяється автором системам штучного інтелекту.

Ключові слова: цифровізація судочинства; основні напрями подальшої цифровізації судочинства, конституційне право особи на судовий захист, електронний суддя, цифровізація судових систем, цифровізація судових процедур.

Yuschenko Olexiy. The main directions of the digitalization of justice in the context of providing the constitutional right of a person to judicial protection

The article highlights the main directions of the digitalization of justice in the context of providing the constitutional right of a person to judicial protection, examines the main types of digital systems in justice, analyses each of these systems and provides for their further improvement and implementation. Special attention is paid by the author of Artificial Intelligence.

Key words: digitalization of justice; the main directions of the digitalization of justice; a constitutional right of a person to judicial protection, digital judge, digitalization of justice systems, digitalization of court proceedings.

Вступ. Протягом останніх років ми спостерігаємо стрімкий розвиток технологій, який пронизує буквально усі сфери життя суспільства. Не став винятком і процес судочинства.

У грудні 2018 р. Європейська комісія з питань ефективності правосуддя прийняла Етичну хартію про використання штучного інтелекту в судових системах та їх середовищі, що стало першим кроком Європейської комісії з питань ефективності правосуддя до сприяння відповідальному використанню штучного інтелекту в європейській судовій системі відповідно до цінностей Ради Європи.

* **Yuschenko Olexiy**, Candidate of Juridical Sciences (Ph. D.)

Можемо констатувати, що в Україні вже створено законодавче підґрунтя¹, завдяки якому впроваджено і діє електронний суд² та широко застосовуються системи відеоконференцзв'язку як у приміщеннях суду, так і поза ними за допомогою таких програмних комплексів, як, наприклад, EASYCON³.

При цьому особливо актуальним є застосування подібних систем в умовах правового режиму воєнного стану, запровадженого через воєнну агресію РФ проти України, коли багато наших громадян не можуть брати особисту участь у судових засіданнях через ризик для їх життя та здоров'я, або ж у зв'язку з тим, що вони змушені були покинути територію нашої держави і перебувають за кордоном.

Огляд досліджень з проблематики статті. Використання цифрових систем у процесі відправлення правосуддя, своєю чергою, дало імпульс науковим дослідженням із цієї тематики. Серед авторів, наукові праці яких безпосередньо чи опосередковано порушують питання цифровізації правосуддя, можна виділити таких, як: А. М. Бежевець, Н. В. Бочарова, О. В. Бринцев, А. П. Заїкін, Е. Т. Ібадов, А. Лоддер, О. М. Козакевич, Н. В. Кушакова-Костицька, Т. В. Михайліна, В. Н. Стеблина, А. В. Стріжкова та ін.

Постановка проблеми дослідження. У зв'язку з викладеним виникає необхідність дослідження цієї проблематики з метою вироблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо основних напрямів подальшої цифровізації судочинства задля забезпечення конституційного права особи на судовий захист. Подібні рекомендації повинні ґрунтуватися на результатах наукових досліджень із зазначеної проблематики, а також досвіду застосування цифрових технологій у судочинстві як в Україні, так в інших країнах.

Метою та завданням дослідження є визначення основних напрямів подальшої цифровізації судочинства задля забезпечення конституційного права особи на судовий захист.

Виклад основного матеріалу. Право особи на судовий захист встановлено ст. 55 Конституції України, яка гарантує кожному оскарження у суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб⁴.

У науковій літературі такими авторами, як А. М. Бежевець,⁵ О. В. Бринцев,⁶ О. М. Козакевич⁷ зверталась увага на прямий зв'язок між впровадженням цифрових систем у процес судочинства та рівнем доступності правосуддя.

На нашу думку, не можна не погодитися з тим твердженням, що чим вище рівень доступності громадян до суду, тим краще особа може реалізувати своє гарантоване Основним Законом право на судовий захист. У зв'язку з цим основним призначенням електронного суду та систем відеоконференцзв'язку вважаємо саме забезпечення реалізації вищевказаного конституційного права особи.

Цифрові системи у правосудді розвиваються доволі стрімко, як і будь-які інші цифрові системи у сучасному світі, а необхідність їх вдосконалення в Україні визнана на загальнодержавному рівні.

Наприклад, у Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 рр., затвердженій Указом Президента України від 11 червня 2021 р. № 231/2021, однією з основних проблем, які зумовлюють необхідність подальшого удосконалення організації функціонування судової влади та здійснення правосуддя, вказано недостатній рівень упровадження цифрових технологій у здійсненні правосуддя. А серед напрямів і заходів, покликаних вирішити цю проблему, наведено запровадження можливості розгляду онлайн певних категорій справ незалежно від місцезнаходження сторін і суду та інших сервісів електронного судочинства⁸.

Відмітимо, що ця стратегія частково реалізована, хоча мають місце певні проблеми щодо функціонування зазначених цифрових систем, які потребують вирішення на законодавчому рівні.

Наприклад, відповідно до положень чинного на сьогодні процесуального законодавства для звернення через електронний суд у цивільних справах необхідно надіслати паперову версію поданих документів іншим учасникам справи, що фактично нівелює саму ідею електронного суду.

Окремої уваги потребує Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1556-р.⁹

У цій Концепції штучний інтелект визначається як організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань.

Серед завдань, які необхідно забезпечити у сфері правосуддя, у Концепції визначаються: подальший розвиток вже існуючих технологій, зокрема Електронного суду; впровадження консультативних програм на основі штучного інтелекту, які відкриють доступ до юридичної консультації широким верствам населення; винесення судових рішень у справах незначної складності (за взаємною згодою сторін) на основі результатів аналізу, здійсненого з використанням технологій штучного інтелекту, стану дотримання законодавства та судової практики.

Зазначимо, що цифрові системи у судочинстві, у тому числі системи штучного інтелекту, виконують або можуть виконувати широкий спектр функцій. Окремі з них вже використовуються, інші ж або використовуються частково, або лише пропонуються для провадження представниками влади, громадськості та науковцями.

Задля досягнення поставленої мети нашого дослідження на основі наукових праць з порушеної проблематики та практики використання цифрових систем у судочинстві, вважаємо, що такі системи можна розподілити на чотири основні типи, а саме:

- 1) цифрові системи забезпечення взаємодії між судом та учасниками справи;
- 2) цифрові системи проведення судових засідань у режимі онлайн;
- 3) цифрові системи аналізу інформації та генерування проєктів судових рішень та інших документів;
- 4) цифрові системи відправлення правосуддя.

До систем першого типу належить згаданий Електронний суд у нинішньому його вигляді, який забезпечує особі, з одного боку, можливість подачі процесуальних документів у електронному виді до суду, а з другого – отримання нею судових рішень у електронній формі.

При цьому варто зазначити, що такі автори, як О. В. Бринцев і А. В. Стріжкова розглядають електронний суд у двох значеннях: у вузькому та у широкому розумінні^{6, 16}.

У вузькому розумінні – це підсистема в системі Єдиної судової інформаційної системи України, призначена для забезпечення своєчасного отримання учасниками судового процесу повісток і повідомлень про розгляд судових справ та процесуальних документів, ухвалених під час розгляду справ. У широкому розумінні «електронний суд» як елемент інформаційного суспільства – це самостійна унікальна форма судового процесу, заснованого на новітніх інформаційних технологіях, що забезпечують повний цикл розгляду судової справи в електронному форматі.

У чинному законодавстві України поняття електронний суд використовується у його вузькому значенні, проте виходить за межі визначення, наданого О. В. Бринцевим і А. В. Стріжковою, оскільки, крім визначених ними функцій, електронний суд також забезпечує можливість подання учасниками справи до суду процесуальних та інших документів.

На нашу думку, у міру подальшого розвитку систем штучного інтелекту та їх застосування в Україні поняття електронний суд у законодавстві буде еволюціонувати до його застосування у широкому розумінні.

Прикладом системи другого типу є вже згаданий нами програмний комплекс EASYCON, який також широко використовується в Україні і надає можливість особі брати участь у судовому засіданні з будь-якого місця поза приміщенням адміністративної будівлі суду, що сприяє оперативному розгляду судових справ (унеможливило перерви у судових засіданнях через неявку учасника справи), що особливо актуально в умовах правового режиму воєнного стану.

У цьому випадку варто погодитися з Л. Каменером, який зазначає, що діяльність судів на сьогодні суттєво трансформується за рахунок все більшого застосування цифрових технологій. Судові органи в усьому світі перехо-

дять від паперових до електронних систем, які дедалі частіше роблять можливими подання документів і доступ до них в електронному вигляді; позови також можуть подаватися й управлятися онлайн. Технології відеоконференцій створюють можливості суддям, сторонам і свідкам віртуально брати участь у судових засіданнях. Такі ініціативи полегшують користувачам взаємодію з судовими органами, дають змогу зменшувати навантаження на працівників судів та економити різні ресурси¹⁰.

Поряд з тим одним з основних напрямів подальшого розвитку зазначених типів цифрових систем має стати забезпечення повноцінного обміну електронними документами між учасниками справи, що сприятиме підвищенню оперативності розгляду судових справ та покращить рівень доступу громадян до правосуддя.

Системи третього та четвертого типу безпосередньо пов'язані з використанням програм штучного інтелекту. Різними авторами наводиться власне бачення напрямів застосування таких систем.

Наприклад, Л. Каменер, розглядаючи системи штучного інтелекту у цивільному судочинстві, виділяє такі напрями їх застосування:

- в якості інтелектуальних помічників для суддів аналогічно тому, які допомагають лікарям діагностувати хвороби та рекомендувати лікування;
- для вивчення величезних масивів інформації, визначення закономірностей, які людина зазвичай може пропустити, а також формування необхідних висновків для проведення юридичних досліджень і аналізу;
- на більш розвинутих рівнях для аналізу ситуацій та визначення можливих варіантів застосування законодавства та оцінки можливих рішень (наприклад, у випадках, коли факти не можливо спростувати, а законодавство, яке має бути застосоване, є очевидним, а також відомі схожі прецеденти, для діагностики ситуації і розробки проєкту рішення для його розгляду суддею, що може бути корисним при розгляді стандартних цивільних справ¹¹.

Своєю чергою Т. Сурдін визначає три основні напрями використання систем штучного інтелекту у судочинстві, а саме:

- нових технологій для цілей сприяння інформуванню, підтримання та консультування осіб, залучених до системи судочинства (технології підтримки);
- нових технологій для виконання функцій і дій, які раніше виконувалися людьми;
- нових технологій для зміни форми роботи суддів¹².

Виходячи з викладеного, можна констатувати, що основними завданнями цифрових систем третього типу має стати, з одного боку, полегшення роботи суддів, а з другого – допомога громадянам у реалізації їх права на судовий захист.

На нашу думку, враховуючи сучасний розвиток цифрових технологій, системи штучного інтелекту могли б виконувати такі функції, як:

- проведення аналізу поданих до суду в електронному виді документів на предмет їх відповідності вимогам процесуального законодавства та генерування проєктів ухвал про відкриття провадження або ж про залишення позовної заяви без руху; про виправлення допущеної у судовому рішенні чи ухвалі описки або арифметичної помилки тощо;
- генерування проєктів судових рішень самостійно (у типових справах, де це можливо без участі судді) або ж генерування проєктів судових рішень на підставі визначеної суддею фабули, описаних доказів, резолютивної частини рішення тощо;
- проведення аналізу судової практики з визначених суддею питань для її використання у процесі підготовки судового рішення;
- надання типових письмових консультацій особам щодо звернення до суду за захистом порушених прав і законних інтересів, зокрема: у частині обов'язкових реквізитів позовної заяви; документів, що мають бути додані до позовної заяви; підвідомчості та підсудності суду тощо, а також у частині складання інших процесуальних документів;
- підготовка зразків і за можливості генерування проєктів позовів, клопотань, заяв, скарг тощо на підставі повідомленої особами, що мають намір звернутися до суду, інформації.

Виконання системами штучного інтелекту вищенаведених функцій дасть змогу розв'язати принаймні дві актуальні проблеми у сфері судочинства.

По-перше, це приведе до розвантаження суддів та їх помічників і як наслідок забезпечить дотримання судьями строків розгляду судових справ, порушення яких є однією із суттєвих проблем на сьогодні і є прямим порушенням конституційного права особи на судовий захист.

По-друге, використання систем штучного інтелекту для допомоги особам, які мають намір звернутися до суду, полегшить доступність правосуддя, і як наслідок сприятиме забезпеченню реалізації конституційного права особи на судовий захист.

Водночас найбільш спірним залишається використання цифрових систем четвертого типу, тобто вирішення судових справ за допомогою штучного інтелекту. У науковій літературі такі системи також мають назву «електронний суддя».

Так, окремі автори висловлюють точку зору, що технології штучного інтелекту можуть діяти не тільки як експертні системи, що використовуються як інструменти для прийняття більш обґрунтованих рішень, а й безпосередньо для вирішення спорів¹³.

У той же час інші автори дотримуються позиції, що штучний інтелект не може замінити суддю, проте за його допомогою може здійснюватися автоматизований пошук необхідної інформації, а також перевірка роботи юриста¹⁴.

Порушена проблематика є багатогранною і є предметом окремого наукового дослідження з детальним розглядом всіх недоліків і переваг використання систем штучного інтелекту для розгляду судових справ.

Поряд з тим не можна не відмітити, що ключовою перевагою систем штучного інтелекту є їх неупередженість, у тому числі уникнення будь-якого емоційного чинника, при прийнятті рішення.

Наприклад, США активно впроваджують штучний інтелект у судову практику. Загалом п'ятнадцять штатів використовують автоматизовані системи для оцінки ризиків щодо звільнення заарештованих під заставу. Головне завдання – не замінити суддю, а виключити з процесу суб'єктивні фактори, що можуть вплинути на рішення. Робота базується на даних з 1,5 млн судових справ у США. Для оцінки використовується 9 критеріїв, серед яких: вік, колишні судимості, випадки ігнорування рішень суду та інші факти з кримінальної історії підозрюваного. Рішення алгоритму мають рекомендаційний характер¹⁵.

Поряд з тим у даному випадку штучний інтелект не визначає самостійно, кого відпустити, а кого ні, тож остаточний вердикт залишається все ж за суддею¹⁶.

Тож де-факто у даному випадку має місце застосування цифрових систем третього типу.

З точки зору обраної теми нашого наукового пошуку вважаємо, що, враховуючи швидкість розвитку цифрових технологій у сучасному світі, впровадження у судочинство електронного судді в Україні є питанням часу. Однак станом на сьогодні запровадження електронного судді, який самостійно вирішуватиме складні судові справи, є передчасним.

У той же час запровадження цифрових систем третього типу наразі є актуальним і необхідним і має стати ключовим напрямом подальшої цифровізації судочинства.

Що стосується електронного судді, враховуючи той факт, що цифрові системи відправлення правосуддя ще не використовувалися, процес їх впровадження має відбуватися поступово. Так, доцільно запровадити в окремих судах пілотний проект із застосування систем штучного інтелекту за обов'язковою згодою сторін при вирішенні «типових справ», які розглядаються у першій інстанції без участі сторін і щодо яких є усталена судова практика.

Результати прийняття таких рішень електронним суддею мають стати предметом окремого аналізу і ґрунтовних досліджень, за наслідками яких можна буде зробити висновок про ефективність застосування таких систем у процесі відправлення судочинства.

Висновки. Проведене дослідження спонукає до висновків, що основними напрямками подальшої цифровізації судочинства мають стати:

По-перше, забезпечення повноцінного обміну електронними документами між учасниками справи за допомогою системи «Електронний суд».

По-друге, впровадження систем штучного інтелекту у процес відправлення правосуддя, спрямованих на допомогу суддям та працівникам апаратів суду, а також на надання юридичної допомоги особам, що мають намір звернутися до суду. Ці системи мають виконувати такі функції, як:

- проведення аналізу поданих до суду в електронному виді документів на предмет їх відповідності вимогам процесуального законодавства та генерування проєктів ухвал про відкриття провадження або ж про залишення позовної заяви без руху, про виправлення допущеної у судовому рішенні чи ухвалі описки або арифметичної помилки тощо;
- генерування проєктів судових рішень самостійно (у типових справах, де це можливо без участі судді) або ж генерування проєктів судових рішень на підставі визначеної суддею фабули, описаних доказів, резолютивної частини рішення тощо;
- проведення аналізу судової практики з визначених суддею питань для її використання у процесі підготовки судового рішення;
- надання типових письмових консультацій особам щодо звернення до суду за захистом порушених прав та законних інтересів, зокрема: у частині обов'язкових реквізитів позовної заяви; документів, що мають бути додані до позовної заяви; підвідомчості та підсудності суду тощо, а також у частині складання інших процесуальних документів;
- підготовка зразків і за можливості генерування проєктів позовів, клопотань, заяв, скарг тощо на підставі повідомленої особами, що мають намір звернутися до суду, інформації.

По-третє, щодо систем штучного інтелекту, які вирішуватимуть судові справи без участі судді. Вважаємо за доцільне запровадити в окремих судах пілотний проєкт із застосування систем штучного інтелекту за обов'язковою згодою сторін при вирішенні «типових справ», які розглядаються у першій інстанції без участі сторін і щодо яких є усталена судова практика.

Подальший розвиток цифрових систем у судочинстві сприятиме підвищенню рівня реалізації конституційного права громадян на судовий захист за рахунок покращення доступу до суду, а також зменшення навантаження на суддів.

1. Про судоустрій і статус суддів: Закон України. Редакція від 31.10.2019 р. *Сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>. **2.** Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: Закон України. Редакція від 27.04.2021 р. *Сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1416-20#Text>. **3.** Бежевець А. М. Електронне судочинство як необхідний елемент цифрової трансформації суспільства та держави. *Інформація і право*. № 4(35)/2020. С. 142–146. **4.** Конституція України. Редакція від 03.09.2019 р. *Сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#n4348>. **5.** Бежевець А. М. Електронне судочинство як необхідний елемент цифрової трансформації суспільства та держави. *Інформація і право*. № 4(35)/2020. С. 142–146. **6.** Бринцев О. В. «Електронний суд» в Україні. Досвід та перспективи: монографія. Харків: Право, 2016. 72 с. (Серія «Інноваційне суспільство і розвиток законодавства»). **7.** Козакевич О. М. Забезпечення доступу до правосуддя в транзитивних умовах: дис. ... докт. філософії: 081: Одеса, 2021 р. 220 с. **8.** Про стратегію розвитку

системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки: Указ Президента України. Редакція від 11.06.2021 р. *Сайт Президента України*. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2312021-39137>. **9.** Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України. Редакція від 19.12.2021 р. *Сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-p#Text>. **10.** Kamener L. Courting change: the verdict on AI and the courts. The Centre for Public Impact. URL: <https://www.centreforpublicimpact.org/courting-change-verdict-ai-courts/>. **11.** Там само. **12.** Sourdin T. Justice and Technological Innovation. Access to Justice. 2015. Paper 42. 12 p. P. 1. URL: <http://www.civiljustice.info/cgi/viewcontent.cgi?article=1039&context=access>. **13.** Там само. **14.** Engle E. A. An Introduction to Artificial Intelligence and Legal Reasoning: Using xTalk to Model the Alien Tort Claims Act and Torture Victim Protection Act. Richmond Journal of Law & Technology. 2004. Vol. XI. No 1. P. 2. URL: <http://jolt.richmond.edu/jolt-archive/v11i1/ arti-cle2.pdf>. **15.** Theodore W. Ruger, Pauline T. Kim, Andrew D. Martin, Kevin M. Quinn. The Supreme Court forecasting project: legal and political science approaches to predicting Supreme Court decisionmaking. URL: <https://www.law.upenn.edu/cf/faculty/truger/workingpapers/104ColumLR1150.pdf>. **16.** Правове забезпечення віртуалізації інфраструктури національної економіки України: монографія / О. В. Шаповалова, Л. С. Шевченко, А. В. Стріжкова та ін.; за ред. С. В. Глібка, А. В. Стріжкової. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2019. 184 с. С. 92–115.

References

1. The Law of Ukraine “On Judiciary and judges status law”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>. **2.** The Law of Ukraine “On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Ensuring the Phased Implementation of the Unified Judicial Information and Telecommunication System”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1416-20#Text>. **3.** Bezhevets A. M. Elektronne sudochinstvo yak neobhidniy element tsifrivoi transformatsii suspistva ta derzhavi. *Informatsia i pravo*. № 4(35)/2020. P. 142–146. **4.** Constitution of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254kr/96-wp#n4348>. **5.** Bezhevets A. M. Elektronne sudochinstvo yak neobhidniy element tsifrivoi transformatsii suspistva ta derzhavi. *Informatsia i pravo*. № 4(35)/2020. P. 142–146. **6.** Brintsev O. V. “Elektronniy sud” v Ukraini. Dosvid ta perspektivi: monografia. Kharkiv: Pravo. 2016. 72 p. (seria “Innovatsiynе suspilstvo I rozvitok zakonodavstva”). **7.** Kozakevich O. M. Zabepechennya dostupu do pravosuudya v tranzitivnih umovah: Dis. ... doct. Filosofii: 081. Odesa, 2021, 220 p. **8.** Decree of the President of Ukraine “On the Strategy for the Development of the Justice System and Constitutional Judiciary for 2021–2023”. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2312021-39137>. **9.** Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On Approval of the Concept of Development of Artificial Intelligence in Ukraine”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-p#Text>. **10.** Kamener L. Courting change: the verdict on AI and the courts. The Centre for Public Impact. URL: <https://www.centreforpublicimpact.org/courting-change-verdict-ai-courts/>. **11.** The same. **12.** Sourdin T. Justice and Technological Innovation. Access to Justice. 2015. Paper 42. 12 p. P. 1. URL: <http://www.civiljustice.info/cgi/viewcontent.cgi?article=1039&context=access>. **13.** The same. **14.** Engle E.A. An Introduction to Artificial Intelligence and Legal Reasoning: Using xTalk to Model the Alien Tort Claims Act and Torture Victim Protection Act. Richmond Journal of Law & Technology. 2004. Vol. XI. No 1. P. 2. URL: <http://jolt.richmond.edu/jolt-archive/v11i1/ arti-cle2.pdf>. **15.** Theodore W. Ruger, Pauline T. Kim, Andrew D. Martin, Kevin M. Quinn. The Supreme Court forecasting project: legal and

political science approaches to predicting Supreme Court decisionmaking. URL: <https://www.law.upenn.edu/cf/faculty/truger/workingpapers/104ColumLR1150.pdf>. 16. Pravove zabezpechennya virtualizatsiyi infrastruktury natsional'noyi ekonomiky Ukrainy: monohrafiya / O. V. Shapovalova, L. S. Shevchenko, A. V. Strizhkova ta in.; za red. S. V. Hlibka, A. V. Strizhkovoyi. Kharkiv: NDI prav. zabezp. innovats. rozvytku NAPrN Ukrainy, 2019. 184 p. P. 92–115.

Yuschenko Olexiy. The main directions of the digitalization of justice in the context of providing the constitutional right of a person to judicial protection

The article highlights the main directions of the digitalization of justice in the context of providing the constitutional right of a person to judicial protection, examines the main types of digital systems in justice, analyses each of these systems and provides for their further improvement and implementation. Special attention is paid by the author of Artificial Intelligence.

The author identifies four main types of digital systems in justice: 1) digital systems for ensuring interaction between the court and the participants in the case; 2) digital systems for holding court sessions online; 3) digital systems for information analysis and generation of draft court decisions and other documents; 4) digital justice delivery systems.

Based on the conducted research, the author concludes that the main directions of further digitization of the judiciary should be:

ensuring a full exchange of electronic documents between the parties to the case using the «Digital Court» system;

implementation of artificial intelligence systems in the process of justice, aimed at helping judges and employees of court apparatuses, as well as providing legal assistance to persons who intend to go to court;

as for artificial intelligence systems that will decide court cases without the involvement of a judge, the author considers it expedient to introduce in some courts a pilot project on the application of AI systems with the mandatory consent of the parties in solving “typical cases” that are considered in the first instance without the participation of the parties and in respect of which there is an established judicial practice.

The further development of digital systems in the judiciary will contribute to increasing the level of implementation of the constitutional right of citizens to judicial protection due to improved access to the court, as well as reducing the burden on judges.

Key words: digitalization of justice; the main directions of the digitalization of justice; a constitutional right of a person to judicial protection, digital judge, digitalization of justice systems, digitalization of court proceedings.